9.3.2022

Lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

O 17/2022 vp

Puolustusministeriön lainsäädäntösuunnitelma

Puolustusministeriössä vireillä ja suunnitteilla olevia lainsäädäntöhankkeita

Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014) säädetään sekä Puolustusvoimien esitutkintatehtävästä, että rikosten ennalta estämisestä ja paljastamisesta. Käynnissä olevassa työssä tarkastellaan erityisesti voimankäyttöä ja toimivaltuuksia koskevia lain säännöksiä, sillä molemmissa asiakokonaisuuksissa on havaittu muutostarpeita. Pääesikunnan tehtäväksi ehdotettaisiin sotilasrikosten selvittämisen lisäksi myös niiden ennalta estäminen ja paljastaminen.

Lainsäädäntöön ehdotetaan uutta sääntelyä yleisistä toimivaltuuksista kaikkiin rikostorjuntatehtäviin.

Lisäksi maanpuolustusta vaarantavaan toimintaan liittyvien rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen ehdotettaisiin itsenäisiä toimivaltuuksia. Tällä hetkellä eräitä toimivaltuuksia käyttää poliisi Puolustusvoimien pyynnöstä.

Uudella sääntelyllä viranomaisten yhteistyöstä on tarkoitus poistaa esteitä, jota estävät tai haittaavat sujuvaa viranomaisyhteistyötä taikka estävät tai haittaavat rikosvastuun toteutumista.

Tarkoitus on antaa hallituksen esitys eduskunnalle marraskuussa 2022.

Laki kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta

Puolustusministeriö osallistuu ulkoministeriön asettamaan työryhmään, jonka tehtävänä on arvioida kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muutostarpeita Afganistanin evakuointioperaatiosta saatujen kokemusten pohjalta ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Lain soveltamisalaa on tarkoitus selkeyttää kattamaan myös Suomen kansallisesta tarpeesta, ilman ulkopuolista pyyntöä tapahtuvan toiminnan ulkomailla laissa säädetyissä tilanteissa. Päätettäessä sotilaallisia voimakeinoja sisältävästä avusta kiireellisessä tilanteessa tarkoituksena on säilyttää menettely koskemaan erittäin poikkeuksellisia tilanteita, mutta samalla selvittää, voitaisiinko laissa säädettyjä edellytyksiä muuttaa vähemmän tilannekohtaisiksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Tarvittaessa työryhmä tarkastelee myös muuhun lainsäädäntöön kuten puolustusvoimista annettuun lakiin tai aluevalvontalakiin tarvittavia muutostarpeita.

Kyberpuolustuksen kehittäminen

Digitalisaation vaikutus puolustuksen toimintaympäristöön kasvaa entisestään. Tämä korostaa lainsäädännön, osaamisen sekä oman teknisen kyvykkyyden kehittämistä ja ylläpitoa. Toimintaympäristön vastuiden hajanaisuuden takia maanpuolustuksen alalla korostuu viranomaisten kokonaistilannekuvan tarve, koordinaatio ja yhteistyö.

Valtionhallinnossa on tunnistettu tarve tarkastella kybertoimintaympäristöön liittyviä lainsäädännön kehittämistarpeita sekä kehittää ja selkeyttää edelleen myös kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvää viranomaisyhteistyötä kyberpuolustuksen alalla.

Kansallisen turvallisuuden huomioon ottaminen alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa

Puolustusvaliokunta totesi puolustusselonteosta antamassaan mietinnössä (PuVM 4/2021 vp, kpl 38—40), että keskeinen kehittämistarve eri säädöshankkeissa liittyy kansallista turvallisuutta koskevien vaikutusten selvittämiseen ja arvioimiseen. Valiokunta korostaa, että maan ja kiinteistöjen omistus on tärkeä valtion kokonaisturvallisuuteen vaikuttava tekijä.

Puolustusministeriö on käynnistämässä keväällä 2022 kiinteistöomistusta koskevan säädöshankkeen, jossa valmistellaan tarvittavat muutokset voimassa olevaan lainsäädäntöön. Tunnistetut kehittämistarpeet koskevat muun muassa eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain (470/2019) soveltamisalaa sekä puolustusministeriön tiedonsaantioikeuksia ja tiedon luovuttamista.

Myös laissa valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla (469/2019) on tunnistettu kehittämistarpeita muun muassa etuostovyöhykkeiden etäisyyksiin sekä kunnan ja valtion etuosto-oikeuden ensisijaisuuden määrittelyyn liittyen.

Puolustusvoimien teknistä turvallisuutta koskeva sääntely

Puolustushallinnon teknisen turvallisuuden sääntelyä uudistetaan muiden muassa sotilasräjähteiden, sähköturvallisuuden ja vaarallisten aineiden kuljetuksen osalta.

Sotilasräjähteitä koskevan sääntelyn uudistaminen koskisi määräystasolla olevan sääntelyn nostamista asianmukaiselle säädöstasolle, räjähteiden varastoinnin turvallisuusvaatimuksia normaalioloissa ja valmiutta kohotettaessa sekä kansainvälisten joukkojen räjähteitä koskevan sääntelyn tarkentaminen.

Valmisteltavana on uusi laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Siviilipuolen yleislaki ei tulevaisuudessa koskisi enää näitä kuljetuksia. Uudessa sääntelyssä huomioidaan myös vaarallisten aineiden kuljetus kansainvälisissä harjoituksissa ja kansainvälisessä yhteistoiminnassa.

Vastaavasti voimassa oleva ajoneuvolaki ei enää tulevaisuudessa koske sotilasajoneuvoja. Tästä johtuen ajoneuvolakia koskevassa vastauksessaan eduskunta edellytti uuden sotilasajoneuvoja koskevan lain valmistelua.

Laissa säädettäisiin perussäännökset sotilasajoneuvojen luokituksesta, rekisteröinnistä, katsastuksesta ja Puolustusvoimien suorittamista valvontatarkastuksista. Lisäksi säädettäisiin riittävistä valtuuksista antaa alemman tasoisia säännöksiä puolustusministeriön asetuksella ja pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston määräyksillä.

Laki puolustusvoimista

Puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007) on tunnistettu muutostarpeita, joita on ehditty tarkastella puolustusministeriössä vasta alustavasti.

Aluevalvontalaki ja valtioneuvoston asetus aluevalvonnasta

Aluevalvontalakia (755/2000) ja siihen liittyviä säädöksiä on tarkistettava vastaamaan Suomen kansainvälisen yhteistyön ja harjoitustoiminnan tarpeita.

Muut säädöshankkeet

Syksyllä 2022 asetetaan mahdollisesti säädöshankkeet, joissa pannaan toimeen parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean ehdotukset ja valmistellaan mahdolliset puolustusselonteosta johtuvat vapaaehtoista maanpuolustusta koskevat lainmuutokset.

Puolustusvoimien henkilötietolain toimivuutta seurataan. Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskeva laki tuli voimaan 1.4.2019. Tarkoituksena on kartoittaa laista saatuja kokemuksia ja mahdollisia muutostarpeita.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi